

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ST. 37 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 15. MAJA 1959

Gradnje v kranjski občini

Do konca leta 207 vseh stanovanj

Kranj, 13. maja.

Danes popoldne je bilo v sejni sobi Občinskega ljudskega odbora Kranj posvetovanje, kjer so obravnavali stanje gradenj komunalnih investicij družbenega standarda v letošnjem letu.

Direktor Zavoda za stanovanjsko in komunalno gradnjo Kranj tovariš Hujs je poročal o stanovanjski gradnji. Povedal je,

da je bila iz lanskega leta prenešana v letošnje leto gradnja 207 stanovanj in sicer v naseljih za Vodovodnim stolpom, v Stražišču in ob Stošičevi ulici. Po pogodbenih rokih bo v letošnjem letu v posameznih mesecih vseljivo naslednje število stanovanj: v juniju 54, v juliju 12, v avgustu 81, v septembru 43 in v decembru 17. Po dosedanjih

predvidevanjih bo naselje za Vodovodnim stolpom urejeno letos do konca leta. Tu bo letos pričela obratovati tudi servisna pralnica, trgovski lokali pa bodo odprti za letošnji občinski praznik.

Zazidalni načrt za novo naselje na Zlatem polju, o katerem se v zadnjem času precej govori, je ljudski odbor potrdil konec decembra lani, potem pa so takoj začeli s pripravo načrtov. Načrti za komunalne naprave so vsi že potrjeni, razen za kabelsko mrežo, načrt za eno stavbo, ki se bo čestokrat ponovila, pa bo republiška revizijska komisija verjetno potrdila na današnji seji. Tudi načrt za B- tip je že izdelan in s potrditvijo po predvidevanjih Zavoda ne bo težav. Ponovili ga bodo dvakrat. Za tip C je že izdelan arhitektonski del, načrt pa bo gotov v enem mesecu. Tovariš Hujs meni, da bodo najpozneje do 15. junija izdelani in potrjeni vsi kompletni načrti.

Za novo naselje na Zlatem polju so kanalizacijska dela v teh dneh v glavnem končali. Začeli so s kopanjem temeljev za zgradbe. Predvidevajo, da bo letos do konca leta 14 blokov že pod streho, do konca leta 1960 pa bo vseljivo celotno naselje.

Dela za novi Zdravstveni dom so zdaj v zaključni fazi in ni več dvoma, da do 1. avgusta, kot so vsi postavili rok, dom ne bi bil dograjen. Zdaj izvajajo samo še obrtniška dela. Oprema je že vsa naročena in jo bodo verjetno kmalu dobili. Zunanja ureditev bo končana do 15. julija. Za dokončanje del na Zdravstvenem domu bodo letos porabili 107 milijonov dinarjev. To je del sredstev, ki so jih podjetja kranjske občine namenila za družbeni standard.

Ureditev Sindikalnega doma v Kranju po predvidevanjih letos še ne bo končana. Ovine so v glavnem s obrtniški deli (vodovod in centralna kurjava). Vzhodna stran fasade (ob avtobusni postaji) bo končana do konca junija. Investicijska vsota znaša po novem proračunu 81 milijonov dinarjev. 35 do 40 milijonov dinarjev bodo porabili letos, razen tega pa okoli 25 milijonov še za opremo. Glavni projekt je že revidiran in načel-

no odobren. Šele ko bo dokončno odobren, bodo lahko dobili gradbeno dovoljenje, ki ga zdaj še nimajo.

VROČINA ...

Foto: F. Perdan

Nagrajevanje po enoti proizvoda v „Planiki“

Zasluzki se bodo povečali za 20 odstotkov Tarifne postavke pa se niso zvišale

Na zadnji seji Okrajnega ljudskega odbora Kranj, ko so razpravljali o proizvodnosti dela, zaposlovanju in tarifni politiki, je bilo v poročilu poudarjeno, da je v kranjskem okraju razmeroma malo gospodarskih organizacij, ki z novimi tarifnimi pravilniki predvidevajo povečanje osebnih dohodkov brez povečanja tarifnih postavk, temveč zaradi povečanja čistega dohodka in zaradi stimulativnejšega nagrajevanja po delovnih uspehih. Tu omenja poročilo predvsem Gorenjsko predilnico v Skofji Loki, Inteks Kranj in Planiko Kranj. Ta tri podjetja so se brez bistvenega povečanja in spremenjavanja tarifnih postavk predvidela povečanje osebnih dohodkov, pod pogojem, da bodo uresničili svoje proizvodne piane. Ti pa ne predvidevajo samo povečanja obsega proizvodnje, temveč tudi povečanje produktivnosti in čistega dohodka. Vsaka od teh tovarn je našla svojevrsten način nagrajevanja, ki veže osebne dohodke posameznika na uspehe pri njegovem delu, kolektiv pa na skupen uspeh in ustvarjeni čisti dohodek.

V Planiki je šlo v zadnjih letih vse prizadevanje kolektiva za tem, da bi povečali storilnost. Pri tem so z dobro organizacijo dela in z uvajanjem stimulativnega načina nagrajevanja dosegli že lepe uspehe. Leta 1953 (prvo leto poslovanja) so na primer izdelali na dan 2,4 para čevljev na enega delavca v neposredni proizvodnji; l. 1957 že 4,3 para; lani 5,9 para v februarju letos, ko so se že pripravljali na nagrajevanje po enoti proizvoda, pa so dosegli že 6,45 para na dan. Letos v januarju in februarju

so že presegli plan, ki je za prvo polletje določal proizvodnjo 6,39 para čevljev na zaposlenega dnevno, za celo leto pa so si postavili nalogo povečati proizvodnjo od lanskih 931.000 parov čevljev na 1.100.000 letos, to pa v glavnem ob nespremenjenem številu delavcev. Ta naloga se je sprva zdela marsikomu težko uresničljiva, posebno še, ker je produktivnost delavcev v proizvodnji že vsa zadnja leta močno rasla. Lani so na primer presegali norme povprečno za 25 odstotkov.

Kako so v Planiki organizirali novi način nagrajevanja po enoti proizvoda? Kot osnovo so vzeli lanskega realizacijo in letošnji plan, lani so za vse oblike plačevanja izplačali 167.051.845 dinarjev. Tarifne postavke so le malenkostno spremenili tam, kjer niso bile v pravilnem medsebojnem razmerju, sicer pa so ostale iste kot lani. Celotno maso plač za letos so dobili tako, da so število čevljev, ki jih bodo po planu naredili letos, pomnožili z lanskim deležem osebnih dohodkov na en par čevljev. To v novem načinu nagrajevanja predstavlja enoto proizvoda (povprečno 179,33 din na par). Če bodo torej z enakim številom delavcev izdelali več čevljev, se bodo v tem razmerju povečali tudi osebni dohodki. Izpolnitev plana v vseh oziroma do dala za osebne dohodke okoli 207 milijonov dinarjev (lani 167 milijonov dinarjev). Od tega bo odpadlo na čiste tarifne postavke 153 milijonov, ostanek 54 milijonov pa predstavlja gibljivi del osebnih dohodkov vsakega posameznika, ki je odvisen od njegovega delovnega uspeha. Ta stimulativni del sredstev za osebne dohodke bo v celoti izplačan le, če bo podjetje izpolnilo postavljene količinski plan proizvodnje, če bo do ustvarili 566 milijonov dinarjev bruto produkta in če bo razmerje med stroški in bruto produktom pravilno.

Od teh 54 milijonov dinarjev za nagrajevanje po delovnih uspehih bo šlo 52,86 odstotka za nagrajevanje proizvodnih delavcev nad tarifno postavko, 40,24 odstotka pa za nagrajevanje vseh ostalih, ki ne morejo biti nagajeni neposredno po učinku. — 6,9 odstotka ostanka predstavlja rezervo.

Delavski svet podjetja je nov način nagrajevanja že sprejel. Ta za proizvodne delavce določa tri vrste stimulacije: preseganje norm, prihranek na materialu in tako imenovana splošna stimulacija. Ta pa je odvisna od količine proizvodnje in od kvalitete, od dosežene bruto produkta in od razmerja med stroški in bruto produktom.

Po planski kalkulaciji bodo od zneska za nagrajevanje po delovnih uspehih dali 27,62 odstotka za preseganje norm; 2,53 odstotka za

prihranek na materialu, 22,71 odstotka pa za splošno stimulacijo delavcev v proizvodnji; pri čemer bo preseganje plana, ki je že stimulirano z normami, upoštevano le z eno tretjino (33 odstotkov), dosežena kvaliteta po oddelkih pa z dvema tretjinama (67 odstotkov). Nadalje bodo porabili še 40,24 odstotka, od tega zneska za stimulacijo vodilnega, tehničnega in administrativnega osebja.

Osnova za stimulacijo vodilnega, tehničnega in administrativnega osebja so točke po analitični oceni delovnih mest, ki so jih povečali ali zmanjšali glede na izpolnitev planov, ustvarjenega dohodka in ugotovljenih stroškov. Preseganje in zaostajanje plana so pomnožili s faktorji, da bo stimulacija čimbolj učinkovita.

V Planiki ne dvomijo, da se bo ob tem načinu nagrajevanja po delovnih uspehih na enoto proizvoda storilnost dvignila letos za okoli 20 odstotkov. In če bodo v vseh oziroma izpolnili planske naloge, bodo pri nespremenjeni obremenitvi osebnih dohodkov na en par čevljev zaslužili od 18 do 20 odstotkov več kot lani.

A. T.

NAJVIŠJE PRIZNANJE VARNOSTNI SLUŽBI

Petnajstletno ustanovitve naše varnostne službe so po vsej državi svečano proslavili. Pri predsedniku republike je bil v sredo dopoldne slovesen sprejem delegacije vodilnih funkcionarjev varnostne službe, ki jo je predsednik odlikoval z Redom narodne osvoboditve. Delegacije varnostne službe so bile tudi pri tovarišu Aleksandru Rankoviču, Edvardu Kardelju, Petru Stamboliču in Ivanu Gošnjaku. — Podobni sprejemi so bili tudi v republikah glavnih mestih. V Beogradu in tudi drugod so se v teh dneh začele likovne in druge razstave pripadnikov naše varnostne službe, zvrstila pa se je še vrsta drugih prireditev.

POČITNIŠKI DOMOVI ZA VSE

Te dni proučujejo možnosti za boljše izkoriščanje počitniških domov sindikatov in gospodarskih ter družbenih organizacij. Prevladuje mnenje, da bi lahko po novih predpisih podjetja in ustanove, ki imajo svoje počitniške domove, sprejemale delavce in uslužbence iz drugih kolektivov in ustanov, kot tudi člane njihovih družin.

V tem smislu bodo zveznemu izvršnemu svetu predloženi predlogi o spremembi zakona o ustanavljanju in poslovanju počitniških domov, ki jih bodo v kratkem proučili. Če bo ta pobuda sprejeta, se bodo delavci in uslužbenci lahko posluževali vseh počitniških domov podjetij in sindikatov ne glede na to, čigavi so in kdo jih je ustanovil.

Občinski ljudski odbor Kranj vabi vse prebivalce, da čim bolje sprejmejo udeležence 5. mladinskega festivala „Bralstvo-enotnost“, ki bo v Kranju od 22. do 24. maja letos. Na festivalu, ki je v počastitev Dneva mladosti in rojstnega dne maršala Tita bo sodelovalo nad 1000 mladincev in mladink iz Bitolje, Niša, Prištine, Bosanskega Samca, Subotice, Slavonskega Broda, Reke, Gornje Radgone, Jesenice, Tržiča, Skofje Loke in Kranja. Če hočemo, da bo mladina kar najlepše proslavila Dan mladosti in rojstni dan tovariša Tita, vabimo prebivalstvo, da za dneve praznovanja okraši mesto s cvetjem in zastavami.

Kranj, 12. maja 1959

Predsednik ObLO Kranj
Franc Puhar l. r.

PREDSEDNIK OBLO KRANJ TOVARIŠ PUHAR O VTISIH S SKUPŠČINE STALNE KONFERENCE MEST JUGOSLAVIJE

Realni kriteriji za razdeljevanje proračunskih sredstev

Od 6. do 9. maja je bila v Opatiji letna skupščina Stalne konference mest Jugoslavije. Razpravljali so predvsem o komunalnih financah. Skupščina je na koncu pooblastila predstavništvo, naj najkasneje čez mesec dni sestavi sklepe posvetovanja o komunalnih financah ter jih skupaj z drugim gradivom dostavi vsem ljudskim odborom in drugim zainteresiranim ustanovam. Prav tako so sklenili, da bo prihodnja letna skupščina Stalne konference mest spomlad prihodnjega leta v Banji Luki.

Na letni skupščini Stalne konference mest je bil navzoč tudi predsednik kranjske občine tovariš Franc Puhar. Prosili smo ga za kratek razgovor o njegovih vtisih s skupščine. Takole nam je povedal:

„Letna skupščina je imela to pot dnevni red, ki je bil za vse občinske odbore zelo zanimiv. Govorili smo namreč o formiranju občinskih proračunov, o politiki formiranja in razdeljevanja lokalnih investicijskih sredstev, o vlogi komunalnih bank in o problemih skladov za kreditiranje stanovanjske izgradnje.

Razprava se je osredotočila v glavnem na proračunsko potrošnjo in formiranje proračunov ter na objektivizacijo formiranja proračunov. V razpravi je sodeloval tudi predsednik Okrajnega ljudskega odbora Kranj Vinko Hafner. Prav vprašanje formiranja proračunov in razdeljevanja proračun-

OBVESTILO

Vse cenjene naročnike in bralce obveščamo, da bo zaradi rekonstrukcije tiskarne „Glas Gorenjske“ zšel v ponedeljek samo na štirih, v petek pa na šestih straneh. Prosimo, da to z razumevanjem upoštevate. V naslednjih številkah bomo zmanjšanje števila strani nadoknadili.

Uredništvo in uprava

Posvetovanje o stanju gradenj komunalnih investicij družbenega standarda je bilo v sredo dokaj živo hno

Blokovska pariteta?

Te dni se je začela v Ženevi konferenca zunanjih ministrov. — Zanimivo je, da se je začela s triurno zamudo, ker se zunanji ministri niso mogli sporazumeti, kje naj bi sedela zahodna in kje vzhodnonemška delegacija. Končno so našli sporazum in tako štirje zunanji ministri sedijo za okroglo mizo, h kateri sta priključeni z leve in desne strani še dve majhni mizi, med temi dvema pa je še miza za sekretariat. Na ta način sta vzhodnonemška in zahodnonemška delegacija ločeni.

Prve seje so potekale v govorih zunanjih ministrov, ki so poudarili pripravljenost za sporazumevanje, vendar so ostali na svojih stališčih. Če sodimo po uvodnih govorih, lahko trdimo, da vsaj na začetku konference ni čutili želje za preveliko propagando za težnjo ene ali druge strani.

V razpravi, da naj bi se ženevske konference udeležile tudi nekatere druge države, je zunanji minister Sovjetske zveze, ko je govoril o deželah, ki so bile žrtve Hitlerjevske Nemčije, omenil predvsem Čehoslovaško in Poljsko; zunanji ministri zahodnih držav pa so govorili o Belgiji in drugih državah: eden in drugi pa so pri tem pozabili na Jugoslavijo. Torej sledi iz tega, da bi želeli privedi, če bi se razširili sestanek zunanjih ministrov tiste države, ki že tako ali tako pripadajo enemu ali drugemu bloku. Če sodimo po tej želji za pariteto, se je začela ženevska konferenca v tipičnem blokovskem vzdušju.

Naša država je pri tem lahko prizadeta prav v tem, ker smo bili med prvimi žrtvami Hitlerjevega nacizma in smo v borbi proti nacizmu doprinesli ogromne žrtve. To pozabljanje naše države je še posebej značilno zaradi tega, ker prav danes praznujemo 14. obletnico, ko se je končala druga svetovna vojna. Kakor je že izjavil državni sekretar za zunanje zadeve, bo prav gotovo naša država zahtevala, da se v primeru razširitve ženevske konference le-te udeležijo tudi naša država.

V. N.

Štirje zunanji ministri v Ženevi

CHRISTIAN HERTER

GROMYKO

COUVE DE MURVILLE

SELWYN LLOYD

POSEBNA SKRB ZA UVELJAVLJANJE MLADINE

Minuli petek, 8. maja je imelo blejsko Društvo prijateljev mladine letni občni zbor. Razprava in prebrana poročila so seznanila članstvo, kako pestra in vsestranska je dejavnost tega društva. Iz organizacijskega poročila je bilo razvidno, da sestavlja društvo 110 članov, od katerih je 68 žensk. To dokazuje, da še zmeraj prevladuje prepričanje, da je žena tista, ki naj se ukvarja z vzgojnimi vprašanji.

Zlasti veliko skrb posveča društvo mladini. Dokaj uspešno usmerja mladino v delo pri različnih društvih in krožkih. Naj omenimo samo nekaj primerov, kako se zlasti šoloobvezna mladina uveljavlja v različnih združenjih, organizacijah in krožkih. Skoraj vsi so zajeti v članstvo Podmladka RK, 596 je v članjenih v TVD Partizan Gorje in Bled, 438 v sekciji mladih planincev, 115 v strelski družini, nadalje se izživljajo v dramskem in recitatorskem krožku, v pionirskem pevskem zboru, v modelarskem, fotoamaterskem, elektrotehniškem, prometnem, vrtarskem, šahovskem, gasilskem krožku itd. Vsi našteti krožki so dokaj delavni, le da jih v prizadevanjih močno ovira pomanjkanje strokovnega in tehničnega kadra, ki bi jim pri tej vsestranski amaterski dejavnosti lahko mnogo pomagal. Noben pionirski odred ali krožek nima lastnega prostora. Krožki delajo največ kar v učilnicah ali v zasilnih prostorih. Društvo se precej zanima tudi za vzgojno in izobraževalna vprašanja. Prihodnje leto bodo na blejski osnovni šoli, pa tudi v Gorjah, uvedli v šolski program gospodinjstvo, vinarstvo in več ročnega dela. Za to je že na razpolago nekaj tehničnega inventarja, težave pa bodo s prostori.

Blejsko društvo je v minuli delovni dobi izvedlo različne uspešne akcije med mladino; posebno pa še v času, ko praznujemo 40-letnico KPJ. Tudi za prihodnje je sestavilo bogat program dela.

-jb

OBČINSKA KONFERENCA ZK KAMNIK

V nedeljo, 10. maja je imel Občinski komite Zveze komunistov v Kamniku redno letno konferenco. Poročilo o delu v preteklem letu je obsegalo vsa aktualna vprašanja iz panog dejavnosti v občini, predvsem o dvigu življenjske ravni, kmetijske proizvodnje, obrtništvu, stanovanjske skupnosti itd. S posebnim zadovoljstvom so sprejeli vest o sprejemu 105 novih članov, med njimi 82 mladincev in mladink.

S SEJE KOMISIJE ZA HIGIENSKO-TEHNIČNO ZAŠČITO PRI OKR. ZAVODU ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE KRANJ

V petek, 8. maja je bila v Kranju na OZSZ Kranj četrta redna seja komisije za HITZ. Pomenili so

se o zaključkih sestankov v nekaterih podjetjih v zvezi s problematiko varnosti pri delu.

Ugotovili so, da se je stanje v zvezi z neugodami v Tovarni Veriga v Lescah z nastavitvijo stalnega varnostnega tehnika, od lanskega leta znatno izboljšalo. Nesreče pri delu so se v primeri s preteklim letom zmanjšale kar za 48 %, delovni izostanki pa za 38 %. Zelo slabo stanje je v LIP Češnjica, Zeleniki. V letu 1957 se je ponesrečil vsak peti delavec ali 20,1 % zaposlenih, v preteklem letu pa 24,08 %, to je skoraj vsak četrty delavec. V začetku tega leta so sicer postavili varnostnega tehnika, vendar po mnenju okrajnega inšpektorja za delo in zastopnikov OZSZ v Kranju, varnostni tehnik še nima zadostne podpore od uprave podjetja, zato za izboljšanje kritičnega stanja še ni izgledov.

Drugo prav tako problematično podjetje je Roleta v Kranju. Tudi za Roleta izkazuje statistika, da se ponesreči vsak četrty delavec, povprečni izostanek zaradi nesreč pa je 19,22 dneva. V preteklem letu je bilo preveč nesreč tudi v podjetju »Sava« v Kranju. V teh in še v mnogih drugih podjetjih se bo treba temeljiteje lotiti tega vprašanja.

C. R.

PRIKROJEVALNI TEČAJ V KOMENDI

Pred dnevi so v Komendi zaključili 3-mesečni prikrojevalni tečaj, katerega je organizirala Tovarna šivalnih strojev Mirna na Dolenjskem s pomočjo KZ in vasknega odbora SZDL.

Cepprav se je pozno začel in se je zavlekel v čas, ko se prične poljsko delo, so vse tečajnice redno obiskovale enomesečni začetni in dvomesečni nadaljevalni tečaj. Od vpisanih 77 jih je dokončalo 66, ker so ostale izstopile po prvem tečaju, ker so si želele le krojenja, za šivanje pa so bile že priučene.

Da je bil tečaj zaželen, potreben in uspešen, je pokazala razstava ob koncu in želja vseh, da se jeseni vrne predavateljica in nadaljuje z učenjem.

Vsi menijo, da bi moralo biti na vsi več takih tečajev, saj tudi kmečka dekleta in žene za tako delo še vedno najdejo dovolj časa.

-ca

USPELA PRIREDITEV MLADINE NA BLEDU

V soboto, 9. maja zvečer je po posebnih poučih prireditvi, ki jo je pripravil Občinski komite mladine, odgovarjalo pred občinstvom v dvorani Kazine 6 mladinskih ekip iz blejske občine. Vprašanja so zajemala predvsem domačo problematiko in sicer s področja gospodarstva, družbenega upravljanja, prosvete, športa itd. Najboljša je bila tričlanska skupina Komunalne banke Bled, ki si je priborila prvo mesto in s tem tudi prvo nagrado: radijski sprejemnik.

-jb

NA BIVŠI MEŠČANSKI SOLI NA JESENICAH BODO ODKRILI SPOMINSKO PLOŠČO

Na nekdanji meščanski šoli na Jesenicah bodo 1. junija letos odkrili spominsko ploščo. Tu je bil namreč prvi sestanek Komunistične stranke, ki je bila organizirana na Jesenicah leta 1919.

Odbor za proslavo 40-letnice KPJ je na tokrovi seji nadalje razpravljala o zbiranju zgodovinskega gradiva iz delavskega gibanja na Jesenicah, o zgodovinskih mestih, na katerih naj bi postavili spominska obeležja in preimenovali nekaterih ulic, ki bi jih preimenovali za občinski praznik 1. avgust.

-k

80 PIONIRJEV Z BLEDA NA STENJAKU

Svet za socialno skrbstvo pri Oblo Bled skupaj z Društvom prijateljev mladine pripravlja letovanje 80 otrok blejske občine. Tri tedne bodo otroci preživel na otoku Stenjaku pri Pulji. Za zdravstveno kolonijo so določeni predvsem tisti otroci, ki jih je priporočila zdravniška komisija.

KINO PREDSTAVE V KOMENDI

Pred meseci je začela v Komendi obratovati domača kinoaparatura. Dvakrat tedensko so kinopredstave, filmi so povprečni, obisk pa slab, ker so med predstavami ne-ljube prekinitev zaradi previjanja filmov. Upati je, da se bodo ljubitelji filmov privadili tej pomanjkljivosti, saj drugega kulturnega razvedrila v Komendi ni.

CA

PRVOMAJSKI TABOR DOMŽALSKIH TABORNIKOV

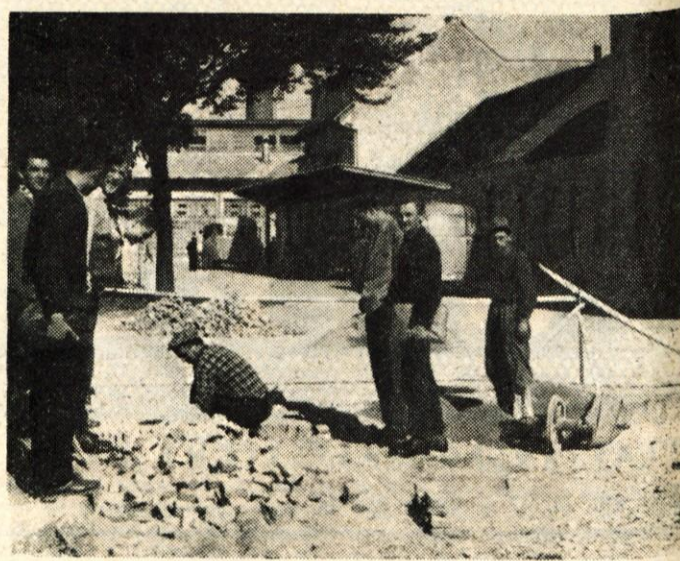
Prvomajski tabori so za taborniške čete »Skalni tabori« iz Domžal postali že tradicija. Pred štiri leti so odšli prvič v Ankarano. Odslej naprej vsako leto postavljajo platnene hišice in tako v prijetnem vzdušju v naravi praznujejo prvomajске praznike.

Letos so taborniki postavili šotore blizu Domžal. V prvih dveh dneh so morali zaradi stalnega deževja uporabiti svojo taborniško veščino, da so lahko obdržali tabor v polnem redu. To se jim je popolnoma posrečilo, saj so jim šotori v teh dneh postali drugi dom, v katerih so si uredili ležišča in police s pravo domačo skrbnostjo, kljub temu, da je bilo blato do kolena. Tudi taborniški kuharji so hrano pripravili vedno ob pravem času.

Tabor ni dosegel svojega pravega namena, to je, da prebivalcem Domžal pokaže delo in uspehe tabornikov, pač pa je bil ta tabor prava šola in preizkušnja taborniškega znanja in veščin, katerega so si taborniki pridobili na nešteti sestankih in izletih čez zimo.

NA VISOKEM SO SVEČANO PROSLAVILI 40-LETNICO KPJ

Pred lepo okrašenim zadružnim domom na Visokem so se kar ves teden vrstile proslave v počastitev 40. obletnice KPJ. Akade-

V KRANJU: Lani asfaltna previeka — letos tlakovanje

Zvezni izvršni svet o svojem delu v preteklem letu

Na zadnji seji Zveznega izvršnega sveta so sprejeli poročilo za leto 1958, ki ga bo Zvezna ljudska skupščina obravnavala verjetno prve dni junija.

Poročilo poudarja, da so bili lani doseženi pomembni uspehi pri izpolnjevanju in dopolnjevanju družbenega in državnega sistema. Zlasti poudarja izredni pomen programa ZK za naš družbeni in državni sistem, za njegovo uveljavljanje in nadaljnji razvoj.

Lani smo napravili pomemben korak naprej tudi v obravnavanju problema razdelitve družbenega dohodka. Razdelitev smo vskladili z družbenimi odnosi, sionečimi na proizvodnih sredstvih in družbeni lastnini.

Lani je minilo osem let, odkar smo dobili delavsko samoupravljanje. Imeli smo že sedme redne volitve delavskih svetov. Vsak deset delavec je bil izvoljen za člana delavskega sveta ali upravnega odbora podjetja. V 6618 podjetjih je 135.625 članov delavskih svetov. Od teh jih je v proizvodnji zaposlenih 75,5 odstotka, žensk pa 15,8 odstotka, mladincev do 25. leta starosti pa 14,4 odstotka.

Zemljiška in urbanistična vprašanja

Pretekli petek je imel Izvršni svet Ljudske skupščine LRS sejo, ki jo je vodil predsednik Izvršnega sveta Boris Kraigher.

Izvršni svet je med drugim sprejel predlog Zakona o spremembi 51. člena Zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS. S tem spremembo se podaljšuje rok za preiskavo vseh primerov prilastitve državnih zemljišč ter prilastitev in samovoljnih delitev zemljišč bivših agrarnih in podobnih premoženjskih skupnosti do konca leta 1963. Prilastitvena oziroma samovoljna razdelila zemljišča bodo praviloma priznana v last njihovim dosedanjim posestnikom in vpisana v zemljiški knjigi na njihovo ime. Ne bodo pa priznane prilastitve in samovoljne razdelitve tistih zemljišč bivših agrarnih in podobnih skupnosti, ki so sredi državnega zemljišča, ki so v nepoto komunikacijam, ali so glede na krajevne razmere prevelike, razen če je bilo tako zemljišče pripojeno do 10. julija 1945.

Izvršni svet je sprejel odlok o določitvi krajev, za katere bo sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko gradnjo in za komunalne zadeve v skladu z republiškim zakonom o urbanističnih projektih izražal svoje soglasje k potrditvi urbanističnih programov. V kranjskem okraju so s tem odlokom zajeti: Bled, Bohinjska Bistrica in naselja ob Bohinjskem jezeru, Gozd Martuljek, Jesenice, Jezersko, Kamna gorica, Kranj, Kranjska gorra, Kropa, Radovljica, Skofja Loka in Trzin.

Izdaja CP »Gorenjski tisk« — Urejuje uredniški odbor — Direktor S. Beznik — Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 475 — Uprave 397 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-1-135 — Izdaja ob ponedeljskih in petkih — Letna naročnina 600 dinarjev, mesečna naročnina 50 dinarjev

LJUDJE IN DOGODKI

13. MAJ

13. maj je postal znamenje nastanka nove, pete francoske republike. Pred letom dni, 13. maja lani, je razjarjena množica francoskih skrajnežev naskočila in zavzela Forum — alžirsko vladno palačo. To je bil začetek konca četrte francoske republike in rojstvo nove na čelu z generalom de Gaullem.

Namen vstaje skrajnih desničarskih krogov je bil uresničiti, niso pa so se ostvarili tudi cilji, ki jih postavljajo v ospredje ti krogi. Njim ni bilo zgolj do rušenja trilega sistema parlamentarne četrte republike, pač pa so predvsem z vojaško silo hoteli zatreti upor v Alžiriji in uresničiti geslo o »integraciji« (pripojitvi) alžirske Severne Afrike k Franciji.

Medtem ko nekateri, armada, organizacije bivših bojevnikov in del »aktivistov«, menijo, da jih vodi de Gaulle po pravi poti, so ostanki odbora javne rešitve, ki je izvedel puč 13. maja, pužadisti, fašisti naklonjeno »Narodno gibanje 13. maja« in rojalisti, prepričani, da je de Gaullov režim izdal ideale, za katere so se uprli pred letom dni.

Zato so prvi proslavili »zgodovinski majski dan« kot veliko zmago drugi pa so bojkotirali slovesnosti in razglasili »dan žalosti«. — Peta republika se po letu dni prav-

zaprav res ne more postavljati s posebnimi uspehi. Čeprav je nova ustava v marsičem olajšala posel odgovornim francoskim državljanom, ki kljub temu niso našli dostojne zdravila za večino bolečin ki tarajo povojno Francijo. Se najmanj pa so se približali rešitvi najbolj perečega francoskega problema — Alžirije.

De Gaulle tukaj ni izpolnil pričakovanj. Z njim niso zadovoljni niti razsodni krogi niti reakcionarni skrajneži. Kljub vsem obetom vojna v Alžiriji, ki traja dnevno po dve milijardi frankov in nekaj sto življenj, ni niti za las bliže rešitve nemu koncu. De Gaulle uporablja stare metode »pomirjevanja«, ki so se že izjalovile vrsti vlad četrte republike; zato se tudi ne more nadejati boljšega uspeha. Medtem pa peto leto alžirske vojne čedalje zgovorneje potrjuje, da je vsak poskus vojaškega reševanja tako zapletenega, v resnici pa celo preprostega vprašanja (samo če bi v Parizu hoteli pogledati stvarnost v oči), očitno zaman. Več ko pol milijona najodobnejše oboroženih elitnih čet francoske vojske ne more streliti osvobodilnega gibanja, ki ga podpira vse ljudstvo. O tem pričajo tudi zadnje volitve, kjer se je kljub pritisku francoske armade glasovanja vzdržalo malone 60 odstotkov prebivalstva. Alžirci tako

iz dneva v dan izpričujejo, da podpirajo bolj alžirsko osvobodilno fronto, da se postavljajo po robu kolonialni politiki pariške vlade in desničarskih skrajnežev.

Zato 13. maj ne more biti niti »dan zmage«, niti »dan žalosti«. — Pač pa bi morali vsi resnično domoljubni Francozi ob tej obletnici trezno razmisliti, kam jih vodi trimoglav pot zaletavlj, neuračunljivih zahtev reakcionarnih krogov. Ali morda res lahko verjamemo glasovom, ki prihajajo iz Pariza, da se de Gaulle pripravlja na resnično »premirje pogumnih«, ki bi ponudili častne pogoje alžirski vojski? Tako vsaj si nekateri tolmačijo njegove besede, izrečene minuli teden: »Ne da bi postavljali določen dan, ne da bi dajali kakršnekoli obljube in ne da bi iznašal domneve, želim reči — je tedaj dejal francoski predsednik — da je blizu dan, ko bo Alžir pomirjen.«

Ali te besede pomenijo razumno rešitev ali nadaljevanje nasilnega »pomirjevanja« ostaja še vedno uganka. Vendar bi bilo želeli, da bi prav obletnica 13. maja otrešla odgovorne francoske kroge neuresničljivih utvar in jih približala edini možni rešitvi — sporazumu z alžirsko vlado.

MARTIN TOMAŽIČ

GOSPODARSKE
VESTI

Vrednost izvoza iz naše države je v prvih treh mesecih letos znašala nekaj nad 31 milijard dinarjev. — Lani v prvem četrtletju je vrednost izvoza dosegla 28 milijard 600 milijonov dinarjev, predlanskim pa 25 milijard 500 milijonov. Letos marca smo izvozili za okoli 12 milijard dinarjev blaga. Naraitanje izvoza utrjuje upanje, da bo mogoče izpolniti zastavljene izvozne naloge.

V prvem četrtletju smo izvozili 9500 ton goveje živine in okoli 3 tisoč ton govedine. V teh treh mesecih smo prvič izvozili govedino tudi v Anglijo. V Zahodno Nemčijo smo izvozili precej več živine kot v istem razdobju lani.

Mesne konzerve izvažamo v devetnajst držav. V letošnjem prvem četrtletju smo jih izvozili 3650 ton, od tega samo v Anglijo 2800 ton. Zahodna Nemčija je s 287 tonami na drugem mestu.

Jugoslovanska kmetijska banka bo dajala posojila za rekonstrukcijo sadovnjakov in vinogradov, če niso nad 10 let stari in če obsegajo najmanj 20 hektarov, kakor tudi za oljčne nasade, ki morajo obsegati najmanj 5 hektarov. Posojila bo dajala s 3-odstotno obrestno mero na leto in odplačevanje do 10 let. Prošnje za posojila za rekonstrukcijo sadovnjakov in vinogradov se morajo poslati banki od 21. maja dalje.

Komite za zunanjo trgovino je sprejel odredbo, s katero se omejuje odkup govejega mesa, namenjenega izvozu, na kmečkem trgu na 15.000 ton. Glede na to bodo morali izvozniki večji del količin (nad 70 odstotkov) odkupiti v družbenem sektorju proizvodnje. Namen odredbe je zaščititi domači trg pred morebitnimi motnjami in stimulirati organiziranje proizvodnje.

Industrijska proizvodnja v Jugoslaviji se je v prvem tromesečju letos povečala za 10 odstotkov v primerjavi s istim razdobjem lani. Največ se je povečala proizvodnja v elektroindustriji — za 31 odstotkov. V kemični industriji se je povečala za 25 odstotkov, v grafični za 18 odstotkov, v lesni za 17 odstotkov, v industriji gradbenega materiala za 15 odstotkov, v elektroenergetiki za 13 odstotkov, v proizvodnji nafte za 10 odstotkov, v črni metalurgiji za 9 odstotkov, v proizvodnji premoga za 8 odstotkov, v kovinski industriji za 11 odstotkov, v tekstilni za 7 odstotkov, v industriji usnja in obutve za 6 odstotkov itd. V živilski industriji se je proizvodnja povečala samo za 2 odstotka. Po republikah se je industrijska proizvodnja najbolj povečala v Črni gori — za 23 odstotkov, v Srbiji za 12 odstotkov, v Bosni in Hercegovini za 11 odstotkov, v Hrvaški za 9 odstotkov, v Sloveniji za 7 odstotkov in v Makedoniji za 1 odstotek.

O zdravstvenih problemih kranjske občine

KAKO NAPREJ?

Ob zdravstvenem domu naj bi že prihodnje leto zrasla še bolnišnica za ginekologijo in porodništvo

Zdravstveni dom v Kranju bo kmalu dograjen. S tem domom bo zdravstvena služba v Kranju prvič dobila primerne prostore za svoje delo, če upoštevamo, da je bil stari zdravstveni dom (zgrajen pred vojno), že zdaleč premajhen za Kranj ob njegovi dograditvi. Razen splošnih ambulant bodo v prostorih zdravstvenega doma urejene tudi specialistične ordinacije, ki jih doslej v Kranju morda sploh ni bilo, ali pa so gostovale po raznih privatnih stambah in se stiskale v neprimernih prostorih.

Hkrati z dograditvijo tega zdravstvenega objekta pa nastaja vprašanje, kakšen naj bo perspektivni razvoj zdravstvene službe v Kranju. Ali naj ob novem zdravstvenem domu zraste še splošna bolnišnica? Naj se morda zgradijo samo nekatere specialne klinike? Vsekakor pomeni nov zdravstveni dom velik korak naprej, a vendar samo prvi korak pri urejanju zdravstvenih problemov v Kranju. Doslej je bilo materialno stanje zdravstvene službe v Kranju dokaj bomo, zato je upravičenih zahtev na pretek.

Prav je, da o perspektivnem razvoju zdravstvene službe v Kranju razmišlja najširši krog ljudi, da čimveč prebivalcev sodeloča, kako in kaj zgraditi naprej. O tem nam na moč zgovorno pričajo dosedanje izkušnje. Da bi spodbudili k razpravi širok krog ljudi, smo se namenili o teh problemih nekoliko več razpisati tudi v našem listu.

PREDVSEM ZOBODRAVSTVO
IN GINEKOLOGIJA

Razen za ureditev splošne zdravstvene službe, bi bila trenutno najpotrebnejša sredstva za ureditev zobozdravstva in ginekologije ter porodništva v Kranju. Mnogo je ljudi, ki zaman leto dni in več čakajo, da bi prišli na vrsto v zobozdravstveni ambulanti, a zaman. Predvsem primanjkuje zobozdravstvenega kadra, pa tudi prostori, v katerih je zobozdravstvena ambulanta, niso primerni. Morda bi res kazalo prodati stari zdravstveni dom ob Stari cesti in iz teh sredstev, pa morda še iz proračunskih sredstev ObLO, zgraditi moderen zobozdravstveni paviljon ob novem zdravstvenem domu.

Morda še bolj kot zobozdravstveni paviljon, pa bi bilo v Kranju potrebno zgraditi bolnišnico za ginekologijo in porodništvo. O pomembnosti tega objekta nam zgovorno pričajo že dosedanje uspehi skromne porodnišnice na Laborah. Čeprav samo zasilno urejena v bivši stanovanjski villi, je kranjska porodnišnica od ustanovitve do danes opravila že ogromno, pionirsko delo. Od leta 1956 število porodov stalno narašča, razen tega iz leta v leto raste tudi število specialnih pregledov v porodnišnici in številu operacij. Če primerjamo to število s številom sprejemov in operacij v drugih večjih porodnišnicah, vidimo, da je neprimerno. Tesni prostori sedanje porodnišnice za vse te sprejeme niso primerni. Prav zaradi pretesnih prostorov morajo mnoge bolnice iz občine in širše okolice, iskati zdravniško pomoč pri drugih zavodih, čeprav bi jim bila z ozirom na sposobnost zdravstvenega

kadra ta pomoč v normalnih pogojih lahko nudena v Kranju. Jasno je, da na tak način nastajajo tu razne nevedčnosti, nepotrebna potovanja, kar bi z gradnjo nove bolnišnice vse lahko odpadlo.

Upoštevati je treba, da v Kranju in bližnjih industrijskih krajih (Trzin, Skofja Loka), med zaposlenimi prevladujejo žene. Morda na nobenem drugem področju v Jugoslaviji ni zaposlenih v industriji toliko žena kot ravno na tem področju. To dejstvo vsekakor terja ureditev specialistične klinike za ginekologijo in porodništvo.

Morda še bolj kot s te plati, pa je važen obstoj te ustanove zaradi njene preventivne dejavnosti. Na tem področju je bilo že doslej, kljub preobremenjenosti strokovnega zdravstvenega kadra in dokaj neugodnim pogojem za delo (ambulanta za žene je gostovala v pisarni zdravstvenega provizorja, čakalnica pa je bila na hodniku), mnogo storjenega. V letu 1956 je bilo preventivno pregledanih 3739 pacientk, že v letu 1957 pa je bilo pregledanih okoli 7000 žena. Organiziran je bil tudi tečaj za kontracepcijo, odprta posvetovalnica za seksualna vprašanja itd. Zanimivo je, da so, po podatkih, ki smo jih dobili v porodnišnici, tečaj za kontracepcijo obiskovale večini delavke.

Za izpolnitev ginekološke in porodniške službe v Kranju obstajata doslej dva predloga, in sicer prvi, ki predvideva razširitev dosedanje porodnišnice na Laborah, in drugi, ki predvideva gradnjo nove porodnišnice za ginekologijo in porodništvo ob novem zdravstvenem domu na Zlatem polju. Prva rešitev je sicer preprostejša,

ker gre samo za prizidavo, razširitev, obstoječih prostorov. Je tudi nekoliko cenejša. Ima pa to slabo stran, da onemogoča direktno zvezo te ustanove s centralnim zdravstvenim objektom, razen tega pa je neprimerna tudi zato, ker leži porodnišnica neposredno ob bodeči tovarni gumijevih izdelkov »Sava«. Nov objekt na Zlatem polju bi sicer veljal nekoliko več, in sicer okoli 150 milijonov dinarjev, imel pa bi to prednost, da bi bil neposredno povezan z zdravstvenim domom. Na ta način bi bili precej manjši stroški za vzdrževanje, bolnišnica pa bi se lahko posluževala tudi vseh specialističnih ambulant v novem zdravstvenem domu.

Naj se odločimo za to ali za ono rešitev, nekaj je jasno: čimprej je treba razmišljati o tem, da se prično zbirati sredstva za gradnjo te prepotrebne zdravstvene ustanove. Zelo realen je po našem mnenju predlog Sveta za zdravstvo pri ObLO Kranj, naj bi se osnoval sklad za gradnjo bolnišnice za ginekologijo in porodništvo, kamor bi posamezna podjetja prispevala del svojih sredstev. Večina podjetij v Kranju in v okoliških krajih, zaposluje precej žena. Zato bodo prav gotovo v interesu zdravja svojih delavk prispevala del sredstev za gradnjo te ustanove. Že doslej so mnoga podjetja pokazala veliko zanimanje za delo in obstoj ter razvoj porodnišnice in prispevala precejšnja sredstva za opremo laboratorija.

Novi zakonski
osnutki

V sekretariatu za finance FLRJ pripravljajo osnutke štirih novih zakonov, in sicer osnutek zakona o družbenem knjigovodstvu in obračunu, osnutek zakona o davkih, osnutek zakona o administrativnih takсах in osnutek zakona o proračunu. Zvezni izvršni svet pa je te dni odobril osnutek carinskega zakona, ki ga bo v kratkem obravnavala Zvezna ljudska skupščina.

Toda o tem vajejenci od njihovem dnevu ne bodo govorili. Dovolj imajo drugih težav, ker bi misli z učenjem in bodočim poklicem, kamor bodo kmalu stopili.

K. M.

Novi načrti
za stanovanjske
stavbe?

V letošnjem letu so velika sredstva namenjena družbenim investicijam. Se posebno veliko sredstev je namenjeno prav stanovanjski izgradnji. Vedno znova si moramo ob teh sredstvih zastaviti vprašanje o smotrnem izkoriščanju denarja, ki ga vlagamo v te namene. Ali bodo ta sredstva v letošnjem letu v celoti izkoriščena? To je odvisno od več vprašanj. Tu so načrti, ki morajo biti odobreni; dalje gradbene kapacitete, ki so marsikje že prezasedene in še mnogo drugega.

Tokrat mislimo načeti samo eno izmed vprašanj, ki je navidez nepomembno, vendar se v naši praksi le prevečkrat ponavlja. To je problem načrtov. Le preveč težimo k temu, da za nove gradnje dajemo v izdelavo nove načrte. Za te načrte trošimo velika sredstva, ko bi se lahko poslužili načrtov, ki so že izdelani. Vsem nam je dobro poznano, da imamo odlične rešitve načrtov za stanovanjske bloke v mnogih krajih v naši republici. Naj omenimo pri tem samo Celje, Velenje, Maribor in Ljubljano. Ali ne bi kazalo, da bi nekatere teh načrtov prevzeli in tako prihranili denar. Prihranili ne bi samo denar, ampak tudi postopek za sprejem teh načrtov. Morda bi kazalo s tem poskusiti tudi v našem okraju?

V. N.

NAS NAJVEČJI LADIJSKI
VIJAK

V ladjedelnici »Split« so izdelali ladijski vijak iz litega železa, ki tehta 17,5 tone, v premeru pa meri 5 metrov. To je največji in najtežji ladijski vijak, izdelan doslej v naši državi. Izdelali so ga pod kontrolo klasiifikacijskega zavoda »Lloyd register« iz Londona. Strokovnjaki tega zavoda so se zelo pohvalno izrazili o tem uspehu ladjedelnice »Split«, saj do nedavnega ladijskih vijakov pri nas sploh niso izdelovali. Vijak je namenjen 12.800 ton-skemu tramperju, ki ga grade v ladjedelnici »3. maja« na Reki.

naš razgovor

Poudarek na turizmu in potrošnem blagu

Gorenjski sejem, ki bo letos v Kranju od 31. julija do 10. avgusta, bo precej drugačen kot so bile dosedanje tovrstne prireditve. Imel bo izrazito potrošniško - turistični značaj. Tej zamisli pa prostori Osnovne šole, kjer je bil sejem doslej, več ne ustrezajo. Zaradi tega bodo letošnji sejem uredili v novi Tekstilni šoli, ki ima s svojimi prostornimi in moderno urejenimi avlami za to idealne pogoje. S tem se bodo sedanje razstavne površine močno povečale, in sicer pokrite za približno 50%; odprti prostor, ki bo predvsem namenjen gostinstvu in številnim prireditvam, pa za več kot 200%. Vse razstavne površine bodo letos obsegale okoli 8000 kvadratnih metrov.

Direktorja Gorenjskega sejma tovariša Metoda Rotarja smo vprašali, kako potekajo priprave za letošnji sejem. Takole nam je odgovoril:

»Priprave same prihajajo v zaključno fazo. Računamo, da bodo še v tem mesecu zaključeni vsi razgovori za sodelovanje razstavljalcev. Dosedanji potek priprav kaže, da bomo koncept, ki smo si ga postavili, letos dejansko realizirali. Pri tem mislim na to, da bo v okviru turističnega dela sejma precej močno zastopano gostinstvo, ki bo na sejmu prodajalo svoje usluge, med drugim tudi hotelske kapacitete. Prav tako so realni izgledi za to, da bodo proizvodna in trgovska podjetja tudi prodajala in ne samo razstavljala svoje izdelke na sejmu. Tako upamo, da bo letošnja prireditev res sejem v pravem pomenu besede in ne le razstava. Pri tem imamo seveda nekatere težave, ki pa upamo, da jih bomo uspešno rešili.

Se v tem mesecu bomo izdali poseben bilten, s katerim bomo javnost obvestili o številu priprav. Zdal naj še enkrat po-

udarim le to, da je misel, ki smo jo izrazili že takoj v začetku, naj bi se namreč obiskovalci pripravili predvsem za nakup, izvedljiva in bo letos tudi realizirana.

V tem času bo v okviru sejma v Kranju tudi modna revija in sicer v avli Okrajnega ljudskega odbora. Računamo na približno 50 do 70 modelov. Revijo pripravljajo poseben strokovni odbor in upamo, da bo uspela. Razen tega predvidevamo obširen program zabavnih prireditev. S sodelovanjem Blede upamo, da nam bo uspelo pridobiti nekatere splošno znane ansamble, domače in tuje. Gostinska podjetja pa razmišljajo še o posebnem variljskem programu.

V času sejma bo tudi nekaj gospodarskih prireditev oziroma posvetovanj o turizmu, gostinstvu in obrti. Posvetovanja bodo usmerjena predvsem v pospeševanje proizvodne opreme in drobnega galanterijskega blaga s turističnim obelježjem.

Glede obiskovalcev imamo zdaj že precejšnje garancije za večji obisk iz Trsta in Korške. Razgovori o tem zdaj potekajo. Naš sejem bo predstavljen s svojim propagandnim materialom tudi na Tržaškem in Celovškem velesajmu. Posebej se trudimo, da bi pritegnili čimveč domačih gostov, posebej iz ostalih delov države.

Za konec naj poudarim še enkrat, da pri reševanju številnih težav računamo na sodelovanje okraja in predvsem kranjske občine, da bo letošnji Gorenjski sejem dosledno najboljše sejemsko prireditev v Kranju. Za to pa ni dovolj, da je samo sejem lepo urejen, ampak se mora nanj pripraviti Kranj v celoti. Pri tem mislim na okrasitev, propagando, prenočišča, gostinske in trgovske obrate in še na mnogo drugih reči.

T.

21. maj — Dan vajencev

OB PRVIH KORAKIH

Na ta dan se zbera, da pokramljuje, da se pomenijo o športu, o nastopih na odru, da se sprostijo na izletih. Zbera se, da bi se pogovorili o delu v tovarnah in podjetjih.

Skoraj 2000 vajencev je v vajejskih in industrijskih šolah našega okraja. To seveda ni veliko v primeru s potrebami. Nekaterih strok imajo znatno premalo. Značilno je, da privatni obrtniki dokaj bolj skrbijo za podmladek kot gospodarske organizacije. Lanski podatki so na primer pokazali, da je na vsakih 100 delavcev privatnega sektorja bilo 4,5% vajencev, medtem ko je to razmerje v družbenem sektorju znašalo le 2,5 odstotka.

KAJ BI Povedali?

Toda to je dan vajencev. Naj torej oni sami kaj povedo, kaj napišejo o svojih težavah, o učenju, o delu, o življenju v internatu, o vožnji domov, o tem, kako... Polno imajo težav.

V Gorenji vasi, kljub temu, da tam še ni industrije, je 30 vajencev lesne in kovinske stroke. Premalo jih je za šolo. Morda bi šole, da se vključijo v šolo v Škofji Loki. Treba bi bilo, seveda, organizirati prevoz. Tudi vajenci v Cerkljah bi se radi priključili šoli v Kranju. Seveda, kadar bo tu vajenski dom povečan.

Ce bi nam pisali vajenci iz šol

le raznih strok z Jesenic, bi morda izrazili željo, da bi bila tam šolska kuhinja. Nad 100 jih je. Večina se jih vozi z vlakom. Zato šole kuhinjo. Tudi vajenci na šoli za razne stroke v Kranju bi se morda pritožili prav zaradi kuhinje. Vsa leta so imeli tople enolončnice. Letos so kuhinjo ukinili.

Vajenci v Trzinu bi morda radi povedali kaj o prostorih, o stiski. Morda bi se potožili kovinarji in mizarji. Teh vajencev je tam vsako leto manj, zmeraj več pa je vajencev čevljarke in kovaške stroke, ki imata v Trzinu staro tradicijo. Vajenci iz Loke bi se morda oglasili z veselo novico, da tam zidajo novo poslopje za njihovo šolo. Tiki ob osnovni šoli grade nov trakt, namenjen vajenski oz. industrijski šoli.

Vajenci, bodoči prodajalci po naših trgovinah, ki se učijo v Kranju, precej govorijo o učni dobi: ali naj ostane 4 mesece ali naj se skrajša na 3 mesece. Vajenci so vsekakor za zadnjo varianto. Toda drugi... Stvar bodo še proučili. Morda pleskarji iz njihove šole v Kranju pa bi se upravičeno radi predstavili kot najboljši v tej stroki v Sloveniji. (To legitimizacijo so si priborili na razstavi, kjer so dosegli prvo mesto.)

Najmlajša med vsemi pa je komaj ustanovljena gostinska šola na Bledu. Školar nova je tudi šola lesne stroke na Trati pri Škofji

ji Loki, saj je odprta šele dobro leto dni.

Ob tem dnevu ne bi smeli pozabiti tudi na mlade kovinarje v šoli v Kranju, na metalurge na Jesenicah, na gumarje v Kranju in čevljarje v Žireh. Samo v teh šolah se uči in uri skoraj 600 mladih delavcev.

V kramljanju teh mladih ljudi, ki so se komaj odtrgali z doma in začeli z delom, bi zvedeli veliko, veliko. Nečesa pa morda niti oni sami ne bi radi povedali, ker se izogibljajo vprašanju, to pa je njihovo duševno počutje v domovih in internatih, na šolah. Učitelji, predavatelji so tam pretežno strokovnjaki. V svojih učencih večših ne vidijo dozorevajočih ljudi, mladih prebujajočih se življenj, marveč objekt dela z določenimi strokovnimi predmeti. Predavatelji niso pedagogi, marveč strokovnjaki. Tako bi skoraj na vseh šolah odgovorili. Od honorarnih predavateljev seveda ni moč pričakovati več, kajti njihov delež, njihova pomoč je že itak velika. Zadeva prehaja od tu na stanovanje in spet nazaj za začarani krog.

Toda o tem vajejenci od njihovem dnevu ne bodo govorili. Dovolj imajo drugih težav, ker bi misli z učenjem in bodočim poklicem, kamor bodo kmalu stopili.

DNEVNIK
ANE FRANK
tudi v Škofji Loki

O tem delu so listi že toliko pisali, da bi bilo odveč vsako obširno pisanje. Zato naj kot kromist zapišem le te misli.

— Delo, ki je osvojilo odre vsega sveta, je končno zbudilo tudi škofjeloško občinstvo iz mrtvila.

— Velik delež pri tem je imela humana vsebina, spretna dramatičarja, predvsem pa režiser ravnateljica gimnazije Vida Sluga in glavni igralci odlični Ana Frank, Eme Luštica, Marko Vidmar, Janez Berce itd.

— Nekatere stranske vloge so bile malo preveč karikirane in ni bilo povsem prepričanje. Povezava posameznih slik tudi ni bila najboljša, prav tu se je pokazalo, kako slabo je opremljen škofjeloški oder.

— Vsekakor je bila to doslej najboljša predstava škofjeloških gimnazijcev in predstavlja višek letošnje gledališke sezone.

J. K.

Proč od verbalizma
UČNI NAČRT
NA NOVIH POTEH

Pred vhomom v vinsko klet podjetja »Vino - Bled« sem zagledal gručo otrok in se začudil: »Otroci in vino, to vendar ne gre skupaj!« Se bolj sem bil presenečen, ko sem zaslišal otroške glasove, ki so odmevali v prostorni kleti. Radovednost mi ni dala miru, zato sem vstopil in prisluhnul.

»Da, vse to smo predelali iz vipavskega grozdja, to iz štajerskega in ono v zadnjem sodu je raslo v Brdih,« je pojasnjeval mladi kletar. »Kaj pa sadni sokovi?« je vprašal ženski glas. »Naš malinovec je zelo znan, prav tako »kokta«. Lani smo odkupili ogromno količino bezgovih jagod.

Največ so ga nabrali pionirji in zaslužili pri tem čedne denarce.

Poslušal sem in zvedel marsikaj, čeprav sem precej seznanjen z delom podjetja. Prav zato so me bolj zanimali otroci, ki so disciplinirano hodili po kleti, ogledovali, spraševali in poslušali. Končno so se zahvalili in odšli, da bi dali prostor drugi skupini, ki je nestrpno čakala na dvorišču. Izmuznil sem se za njimi in počakal, da je učiteljica uredila vrsto, nato pa sem stopil k njej.

Ljubeznivo je odgovarjala na moja vprašanja ter večkrat priegnila v razgovor svoje učence. Nekako tako je potekal razgovor:

»To je četrti razred. Učni program obsega tudi predmet »Spoznavanje prirode in družbe«. Obje bi radi zares spoznali, seveda svoji starosti primerno. Morda se komu zdi čudno, ker gremo tolikokrat ven, namesto da bi sedeli v šoli in se učili. Seveda, saj marsikdo še ne ve, da današnja šola ni takšna kot je bila nekoč. Našim otrokom bi radi posredovali čimveč znanja in ga tudi podkrepijo z dokazi. Prav zato jim skušamo čimbolj nazorno razložiti vse, kar zahteva učni načrt.

V jeseni smo obravnavali gozd. Naprosili smo upravo blejskega Gozdnega gospodarstva, naj nam pri tem pomaga. In res so nam že čez nekaj dni poslali gozdnega inženirja, da je šel z nami na Mežakljo. Marsikateri od naših učencev verjetno ne bo vse življenje več slišal toliko o gozdu kot smo slišali in videli tisti dan. O tem smo še dolgo govorili v šoli, pisali in pojasnjevali. Razen tega smo takrat gledali tudi filme o oglarjenju, splavarjenju ter spravljaju lesa po drčah in žičnicah. Na šoli imamo namreč kinoprojektor, episkop in diaprojektor.

Predalpski svet in njegovo rastlinstvo smo si ogledali v Tamarju. Člani Planinskega društva pa so letovali v Lipanci, zato so vedeli mnogo o alpskem svetu. Ko smo obravnavali železo, smo spet napravili izlet. Bili smo v Kropi in si ogledali vse od vigenca do iz-

delkov tovarne Plamen. Tudi jeseniško Železarno smo si ogledali, toda samo od zunaj.

Sedaj obravnavamo poglavje o prehrabi in industriji. Ogledali smo si blejsko mesarico, mlekarico in pekarijo, danes pa smo videli in slišali marsikaj o predelavi sadja. Kar se naučimo na naših izletih in ogledih, opišemo pri pouku slovenskega jezika, številni podatki pa nam dobro služijo pri računstvu. Tako je vse lepo povezano.

»Kaj pa še delate v šoli, n. pr. pri ročnem delu?« me je zanimalo. »To je v novi šoli gospodarsko-tehnični pouk,« je odgovorila učiteljica in nadaljevala: »Pridite pogledat naše izdelke! Videli boste pravi mali plavž, premogovnik, zbirko drevesnih debel, lične koledarje, ovitke, reliefe in pohištvo v miniaturi. Sedaj izdelujemo kaširane ročne lutke, da bomo lahko igrali z njimi.«

»Kaj pa ostali razredi?« sem vprašal. »Tudi oni delajo na podoban način, seveda v okviru učnega načrta. Že prvi razred ima za seboj lepo število izletov in ogledov. Tako tudi vsi ostali razredi, je povedala tovarišica. Prav tedaj se je vrnil razred njene kolegice in poslovišni smo se morali, ker so skupaj odšli v šolo.

M. S.

Nekaj bežnih vtisov
OB OKRAJNI GLASBENI REVII

Okrajna revija instrumentalnih ansamblov v Radovljici in pevskih zborov na Jesenicah je za nami. Zgolj ta ugotovitev pa nam ne pove posebno mnogo. Zategadelj ne bo odveč, če bomo zabeležili nekatere bežne vtise, ki jih je dobila republiška ocenjevalna komisija na reviji. — Komisijo so tvorili: skladatelj prof. Blaž Arnič, kapelnik vojaške godbe Jože Brun in prof. Cvetko Budkovič.

Letošnji nastop instrumentalnih ansamblov je v primerjavi s lanskim pokazal lep napredek. Izbor glasbene literature je neprimerno boljši, predvsem zahtevnejši, pa tudi kvaliteta izvajanja je zabeležila lepše uspehe. Razen tega dobivajo naši instrumentalni sestavi drugo podobo; dopolnjeni so z nekaterimi novimi instrumenti, ki smo jih doslej pri naših godbah pogrešali.

Tudi zborovska kultura je prijetno presenetila. Napredek je opazen predvsem v kvaliteti izvajanja, zlasti očiten pa je premik pri izbiri napredne programske politike.

S tokratnim nastopom so si nekateri pevski zbori in godbe na pihala pridobili pravico do udeležbe na republiški reviji pevskih zborov, ki bo 7. julija na Primorskem v Kranju in godb na pihala, ki bo 21. junija v Ravnah na Koroškem. S.

Kaj poročajo s filmskega festivala v Cannesu
Lovorike za jugoslovanski film
„Vlak brez voznega reda“

Prvemu poročilu iz preteklega tedna, da si je jugoslovanski film »Vlak brez voznega reda« utrl pot na filmski festival v Cannes, lahko dostavimo še novo, in sicer o uspehu, ki ga je bil film dosegel.

Že prva poročila so bila zelo laiskava in so presegala okvire običajnih kritik. Francoska kritika poudarja, da je to film poln svežine, ki združuje življenjsko sočnost,

lirizem in humanost, je svojstven v atmosferi in opozarja na režijo, ki je izvalila filmsko intenziteto in vizuelno bogastvo posameznih kadrov.

Zlasti zanimivo utegne biti to, da primerjajo izraznost našega filma s izrazom De Santisovih filmov, medtem ko gredo nekateri kritiki še dlje: film primerjajo celo s Fordovimi filmoma »Poštna kočija« ali »Sadovi jaze«. Ta primerjava zaveda konstrukcijo in razbijanje celotne zgodbe na posamezne usode. S tem pa pohvale še niso pošle. Kritika pravi nadalje, da je film odlično zasnel široko platno in da zasluži zavoljo preproste prečiščene zgodbe in inteligentne režije vse spoštovanje. Opozarja na njegovo tipiko, na senzibilno igro glavnih igralcev, na dobro fotografijo in na mojstrsko obravnavanje tako obširne tematike.

Ob tej priložnosti je ugledni francoski filmski režiser in zgodovinar Georges Sadoul povabil na razgovor režiserja Veljka Bulajića. Med razgovorom je Sadoul dejal tudi to, da je »Vlak brez voznega reda« gotovo najboljši jugoslovanski film, kar jih je videl, in da bi se moral kljub najstrožjim merilom uvrstiti med najboljše festivalne filme. Kritiki pa ne bi bili kritiki, če ne bi imeli tudi nekaterih pripomb, in sicer, da ima film nepotrebno dolžino in »trikratni konec«. Kritiki je razen tega dejal, da ga zlasti veseli, ker je Bulajić mlad režiser, ki išče nove teme in nove režijske prijeme.

S tem poročilom pa nočemo trditi, da je film mojstrovina, ki na festivalu ne bo našla tekmece. Vsekakor pa je »Vlak brez voznega reda« zelo uspešna filmska realizacija.

Filmi, ki jih gledamo

MOJ VOHUNČEK

je ameriški barvni film, ki mu ne kaže pripisovati posebne izvirnosti. Osnovni motiv in zaplet zgodbe temeljita na podobnosti dveh ljudi

— nevarnega vohuna in komika, ki ju oblikuje v filmu znani ameriški igralec — komik Bob Hope. Tega ugotoviti lahko dodamo še to, da je scenarij pisan na kožo glavnega akterja in je preračunan predvsem na grobo situacijsko komiko. O besedni ali karakterni komiki pa skoraj ni vredno govoriti. Razen nekaterih pikrih na račun ameriške obveščevalne službe in resnih vohunskih filmov ni v vsebinskem delu nič takega, kar bi film dvignilo nad povprečje. Navzlic vsemu pa bo Hopova situacijska komika, dasiravno je pisana za ameriški okus, pripravila k smehu tudi naše gledalce.

TRI ČETRTE SONCA

V atelejih Triglav filma uspešno poteka snemanje novega slovenskega filma »Tri četrtine sonca«. V igralsko ekipo je režiser Babič zbral Berta Sotlarja, Metko Ocvirk, Pera Kvržiča, Julija Guština, Miro Sardoč, Nikolo Popovića, Vanjo Dracha, Jožeta Mlakarja in druge. Za snemanje filma je predvidel 50 snemalnih dni; več kot polovico filma bodo posneli izven atelejev, in sicer v Litiji, Novi Gorici, Škofji Loki, Novem mestu ter Ljubljani in okolici.

Pretekli tork popoldne je bila v Mestnem muzeju v Kranju odprta razstava gorenjskih likovnikov-amaterjev. Svoja dela, v glavnem olja in akvarele, razstavlja 28 najboljših gorenjskih amaterjev iz Kranja, Jesenic in Trčiča. V glavnem so to mladi ljudje, nekaj pa je tudi starejših, na primer Valentin Hladnik, ki je umrl že l. 1933. Razstavljena je njegova slika »Triglav« (olje). — Na sliki: Boris Lavrič: ŠORLIJEV MLIN (olje).

Ana in Peter v »Dnevniku Ane Frank« na odru v Škofji Loki

DELAVSKA UNIVERZA
V VSAKI OBČINI

SZDL Slovenije je v preteklem tednu v Ljubljani organizirala posvetovanje o delavskih in ljudskih univerzah, ki naj bi zadostilo okrajne odbore SZDL za večji in hitrejši uspeh v razvijanju teh ustanov, razčistilo nekatere načelne poglede na izobraževanje odraslih in odgovorilo tudi na številna konkretna vprašanja.

Delavske in ljudske univerze, obravnavane na tem posvetovanju, naj bi bile ustanove za tisto izobraževanje, ki ostane po izločitvi posolskega sistema (večerne gimnazije, osemletke itd., ki bodo v glavnem vezane za redni šolski sistem), izobraževalnih centrov v tovarnah in drugih oblik izobraževanja, katerega namen je kvalificirati in prekvalificirati delavce in uslužbence v proizvodnji. Ideološka komisija SZDL, ki je organizirala to posvetovanje, namreč smatra, da je na izločenih področjih izobraževanje že v precejšnji meri organizirano — čeprav tudi teh področjih ne gre popolnoma izključiti iz delovanja ljudskih in delavskih univerz.

Posvetovanje ni razpravljalo o uvedbi enotnega naziva »ljudska« ali »delavska« univerza, ker je zavzelo stališče, da ne bomo ustvarjali dvojnega tipa, ampak bodo delavske in ljudske univerze ostale medsebojno povezane; v mestih in industrijskih središčih se bodo ljudske univerze preimenovala v delavske univerze, povsod pa se bodo vsebinsko preorientirale. Gre za to, da ne bi drobili organizacijskih sil, finančnih sredstev in predavateljskih kadrov, ampak bi jih skoncentrirali k izvrševanju naloge, ki je danes najbolj pereča: splošno, strokovno, ekonomsko, politično in družbeno vzgojo delavskega razreda, ki zahteva mnogo več pozornosti, kot doslej.

Z izjemo koprškega in ljubljanskega okraja je bilo težišče izo-

braževalne dejavnosti na poljudno-znanstvenih predavanjih, medtem ko so se na drugih področjih (družbeno-ekonomska in politična problematika, strokovno izobraževanje, študij Programa ZKJ) angažirale le nekatere univerze. Pri poljudno-znanstvenem izobraževanju bo treba predvsem dvigniti kvaliteto predavanj, povezovati predavanja v zaokrožene cikle in izpopolniti cikle s idejno-političnimi predavanji. Prav na tem sektorju imamo toliko izkušenj in toliko kadrov, da lahko nivo teh predavanj dvignemo že v prihodnjem letu.

Program ZKJ so doslej obravnavale predvsem osnovne organizacije ZKJ in moramo dejstvo, da širši krog članstva SZDL z njim ni bil sistematično seznanjen, šteti za slabost. V prihodnjem letu bo vsaka ljudska in delavska univerza organizirala sistematično seznanjanje članstva SZDL s Programom; naloga bo toliko lažja, ker imamo povsod skupine izvežanih predavateljev.

Posvetovanje je ugotovilo, da naj dejavnost občinske delavske oziroma ljudske univerze zajame področje komunice, ki predstavlja bolj ali manj zaokroženo gospodarsko celoto, ima svojo lastno politično ter gospodarsko problematiko in svoje lastne potrebe v vzgojnem in kulturnem pogledu. Na posvetovanju je prevladalo mnenje, naj bo delavska oziroma ljudska univerza osrednji izobraževalni zavod v komunici, ki naj ga ustanovi prav vsaka občina in LRS. So-

cialistična zveza si bo prizadevala, da bo do ustanovitve univerz v vseh občinah prišlo čimprej, povečini že letos v jeseni, v začetku prihodnje izobraževalne sezone.

Mesto in vloga okrajnih delavskih oziroma ljudskih univerz naj bo v tem, da bodo občinskim univerzam nudile pomoč pri izdelavi programov, posredovale predavatelje, tehnično pomoč s posojanjem ponazorilnih sredstev, priročno literaturo, organizirale seminarje in šole za predavatelje itd.

Na posvetovanju so ugotovili, da se sedaj pretežna večina delavskih in ljudskih univerz razvija brez stalne pomoči organizacij SZDL.

Ideološko vzgojne komisije pri okrajnih predsedstvih SZDL ali pa sama predsedstva bodo morala prevzeti skrb za idejno usmerjanje in krepitev univerz v okraju, v občinah pa bodo to nalogo prevzela predsedstva oziroma izobraževalne komisije SZDL, kjer te komisije obstoje.

Prva konkretna naloga okrajnih in občinskih organizacij SZDL pa je formiranje upravnih odborov delavskih in ljudskih univerz. Ti odbori predstavljajo družbeni organ, ki vodi in usmerja izobraževanje na področju komunice ali okraja. Podatki SZDL Slovenije kažejo, da ima zdaj upravne odbore komaj slaba polovica univerz. Odbori naj bodo sestavljeni iz predstavnikov vseh organizacij, ki so zainteresirane za izobraževanje odraslih (SZDL, ZKJ, sindikati, Svet za šolstvo, LMS, zadruge, Svobode). Prav tako bo treba v upravne odbore imenovati več predstavnikov delavskega razreda, ker zdaj v odborih prevladujejo uslužbenci.

Delavskim in ljudskim univerzam bodo v veliko pomoč repub-

MLADA RAST

Zvedava ribica

Veliki ribnik je bil prepoln rib. Vse bi bilo lepo, da jim lepega življenja ni kratila štoklja, ki je prav rada hodila k njim v vas. Zelo so se je bale, kajti če je ribica prišla približno njenega kljuna, je takoj izginila v štokljinem naslinitnem trebuhu.

Kadar so ribice zagledale senco razpetih štokljinih kril nad ribnikom, so se potopile globlje v vodo in ostale tamkaj, dokler ni minila nevarnost. Le mala srebrna ribica tega ni hotela, temveč je vedno občudovala štokljo, kako veličastno je priplula nad ribnik.

»Kako rada bi znala tudi jaz tako lete!«, se ji je vedno zvil vzdih. »Kaj vse bi videla! Tako pa sem priklenjena na ta ubogi ribnik in moram iz dneva v dan poslušati starejše ribe, kako me vedno in vedno svare pred nevarnostmi.«

Nekoč pa je njeno vzdihovanje slišala tudi štoklja. Bila je že sita, zato se ji ni hotelo ujeti male ribice, ki je tik pred njo občudovala buljila vanjo.

»Kaj bi rada?«, je zazehala. »Hoditi in letati?«

»Oh tetka, saj je vseeno kaj,

ZA RAZVEDRILO

BO ZE RES

Učitelj razlaga v šoli o čutilih. Pri tem omeni, da imajo nekateri ljudje kako čutilo slabše razvito kot normalni ljudje, zato pa drugo veliko bolj. Da bi se prepričal, če so ga učenci razumeli jih vpraša po primerih. Ker se nihče ne oglasi, jim pomaga: »Če ima na primer kdo slabo razvit vid, ima zato bolj oster vonj.«

»No,« jih bodri, »še kak tak primer.«

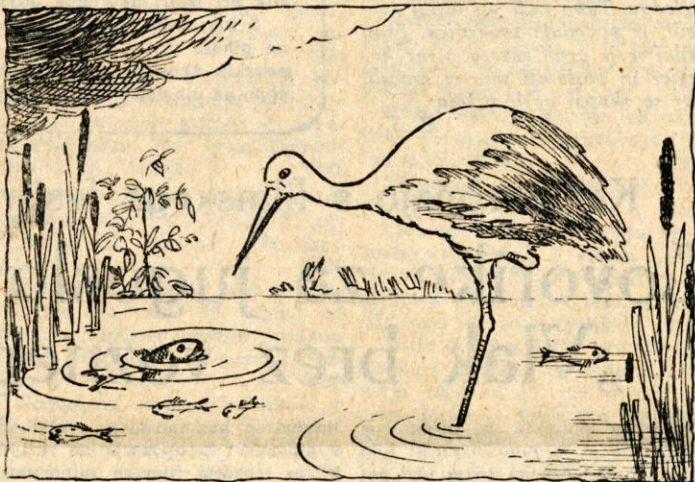
Pa se opogumi Pepček: »Če ima kdo eno mogo krajšo, ima zato drugo daljšo!«

Na prvomajskem izletu

Prvi maj je tu, toda kaj, ko je slabo vreme. Gledam skozi okno, kako deževne kaplje enakomerno padajo iz gostih oblakov na zemljo. Spominjam se lanskega prvega maja, ki je bil zame tako lep.

Bil je lep sončen dan, ko smo šli na izlet v Dražgoše. Mnogo sem brala in slišala o dražgoških borbah, zato sem bila zelo radovedna. Pričakovala sem, da bom videla razvaline, toda bila sem presenečena nad lepoto te vasice. Lepe visoke hiše stojijo ob cesti, posebno všeč pa mi je bila šola, ker tako lepe še nisem videla. Visoko nad vasjo se dviga Bičkova skala. Ime je dobila po bratih Bičkih. V tem kraju so ljudje med vojno mnogo pretrpeli, saj jih je mnogo dalo svoja življenja za svobodo. Kljub vsemu pa so tu ljudje gostoljubni in napredni. Oče mi je pokazal partizanske steze, po katerih je tudi sam velikekorat hodil. Šli smo tudi skozi Železnike, kjer se še dobro poznajo sledovi vojne.

Ko smo se vrnili domov, sem še pozno v noč bedela in premišljevala o ljudeh v Dražgošah, ki so

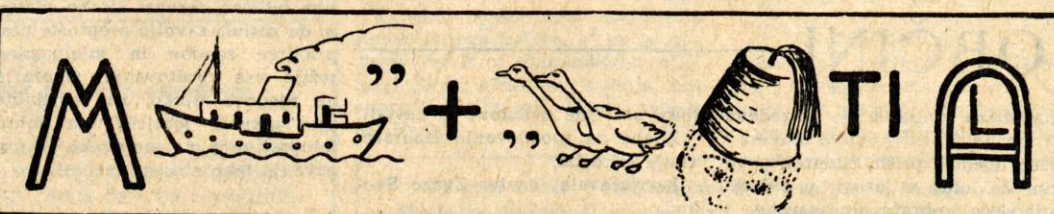

Kaj kmalu je štoklja pristala na visokem drevesu, kjer je imela spleteno gnezdo in v njem lačne mladičke, ki so odpirali svoje kljunčke. Malo neumno ribico je prepustila mladičkom, ki so jo brž raztrgali na drobne kosce in pojedli. Radovedna ribica je bila kaznovana. Zdaj je lahko hodila po svetu, letala in občudovala svet, toda le v trebih mladih štokelj.

morali toliko pretrpeti. Te izlet v Dražgoše se mi je za vedno vtisnil v spomin.

Irena Rajgelj,
Pristava št. 11
p. Križe

REBUS

družinski pomenki

Nasveti za moške

● Včasih nam postane vroče, zavijamo si rokave. Pri tem pa moramo paziti, da jih ne zvijemo kar tjavdan, ampak jih pazljivo nekajkrat zapognimo. Tako ne bodo zmečkani, ko jih spet spustimo.

● Britje nam bo res prava igrača, če bomo potem, ko se namilimo, počakali dve ali tri minute in se šele potem začeli briti. V teh treh minutah postane brada za 60 odstotkov mehkejša, kakor pa bi bila, ko bi se brili takoj. Skrhane britvice nam bodo torej šle 60 odstotkov manj do živega!

● Molji se časopisnega papirja izogibaj. Zato pri vlaganju volnenih oblečel v omare in predale časopisni papir obilo uporabljajmo.

● Zelo žalosten je pogled na preohlajen ovrtnik (1). Kadar kupujemo srajco, naj nam prodajalka izmeri vrat, če se sami ne vemo prave številke; čisto drugačni smo videti, če se nam ovrtnik lepo prilaga (2).

● Kadar se vrnemo z ribolova, je težko pregnati z rok vonj po ribah. Zgini pa bo, če si roke najprej umijemo z milom, potem pa nateremo s koščkom surovega masla.

● Kadar bomo imeli pet minut časa, si izpraznimo žepce, razložimo na mizo vsebino in se malo zamislimo nad njo. Čudili se bomo, koliko predmetov lahko v žepih mirne duše pogrešamo. Obleka bo manj trpela, predvsem pa bo mnogo manj nadležnega iskanja in obračanja žepov.

Uporaba kamilic

v zdravstveno - kozmetične namene

Drobni cvet kamilice z rumeno glavico in belimi cvetnimi listi pozna vsakdo. Tudi prijetni, poseben duh kamilinih cvetov nam ni tuj. Ostale dele rastline pa malo poznamo, rabimo le cvete. Pet delov svežih cvetov ustreza enemu delu posušenih.

Splošno je znano, da kamilice pomirijo vnetja in da delujejo kot lahko čistilno sredstvo. Za nekatere druge njihove dobre lastnosti pa bržkone ne veste. Kamilični cvet namreč vsebuje eterično olje modre barve, ki obeli kožo in lasje. Po mnenju mnogih pa deluje kamilica tudi razkuževalno, odvzema neprijeten duh in rahlo ustroji kožo.

1. S kamiličnim čajem se seznanimo že kot dojenčki. Nevadno kuhamo čaj tako, da polijemo ščepec kamilinih suhih cvetov s skodelico vrele vode in šele čez nekaj minut čaj odcedimo. Ker je kamilični čaj prijetnega okusa, ga rado pije staro in mlado.

2. Kamiličen čaj je izvrstno sredstvo tudi za zunanjo rabo. Z njim izpiramo usta pri vnetjih dlesni, rabimo ga za umivanje vnetih vek in umivanje nog, ker odvzame neprijeten duh.

3. Obkladki s kamiličnim čajem pomirijo vnetja. Priporočamo jih

tople pri gnojnih vnetjih vek in pri turih, hladne pa pri lišajih genital, nastalih zaradi krtic. V kozmetiki rabimo tople kamilične obkladke za nego obraza. Leže obkladke za obraz s toplimi kamiličnim obkladkom in ga pokrijemo s toplo, debelo zloženo krpo. Čez četrte ure obkladek snamemo, kožo pa namažemo za 10 minut z masleno kremo. Nato postopek ponovimo. Po drugem mazanju s kremo kožo zmasiramo, potem pa obrišemo preostalo kremo s suho krpo.

4. Zaradi belilne zmožnosti kamilic priporočamo blondinkam, da prelijejo lase po pranju še s kamiličnim čajem. Ako dodamo čaj še dve žlici limoninega soka in gremo potem na sonce, bodo lasje še svetlejši. Kamiliflor šampun vsebuje kamilično olje in rabijo ga plavalaske za pranje las. Lahko pa si iz kamilic same pripravimo lastno vodo, ki bo ublažila srbenje in vnetja lasišča, lase pa bo pobelila. Lasno vodo naredimo takole: 15 dkg suhih kamilinih cvetov prelijemo z 1,5 litra vrele vode. Ko se tekočina ohladi, jo precedimo in ji dodamo 1 liter alkohola in 1,5 g modrega kamiličnega olja. S tekočino mažemo lasišče in lase, posebno če so mastni in lepljivi. Tekočina se tudi preko zime ne pokvari. Kamilice so torej znano, neškodljivo domače zdravilo, pa tudi kozmetično sredstvo.

Spomin padlim talcem v Šenčurju

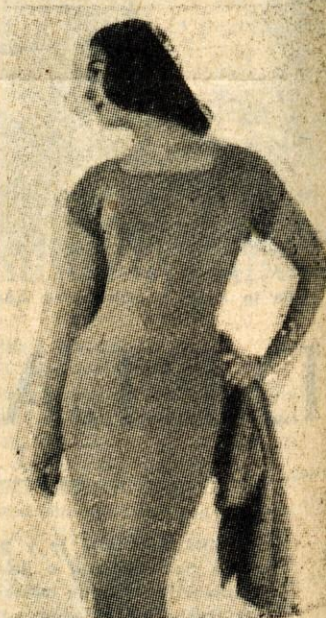
Veliko smo v šoli slišali o 40. obletnici KPJ. Najbolj pa mi je seglo v srce pripovedovanje moje

Žreb prvomajske nagradne križanke je določil naslednje nagrajence: 1. Marija Demšar, Srednje brdo 11, pošta Gorenja vas, 2. Cenek Metka, Cesta 1. maja 22, Kranj in Jana Reš, Mošnje, pošta Brezje. — Nagrajenci bodo dobili lepe knjižne nagrade.

mame o štiridesetih padlih talcih v Šenčurju. Vsakomur je znan Šenčur pri Kranju. Od tu se ena pot odcepi proti Visokemu, kjer so partizani meseca februarja 1. 1944 ustrelili dva nemška žandarja. Zato so se Nemci maščevali in so pripeljali iz Begunj 40 slovenskih fantov in mož in jih postrelili. Ko so ene streljali, so morali drugi gledati. Najmlajši med njimi je bil star 15 let. Prišel je ukaz, da morajo takoj priti štirje možje in naložiti talce na kamion. Od teh mož sta živa še dva, ki sta bila priči groznega zločina. Pokojni Kern Miha je zlezel na kamion, da bi žrtve dostojno položil na avto. Nemec pa ga je udaril in nahrulil in tako so morali zmetati talce kot drva. Na tem mestu stoji spomenik in moja pot v šolo pelje tod mimo. Mnogo mislim na talce in jim posvečam te vrstice v čast in zahvalo. Padli so zato, da bi nam priborili svobodo in lepšo prihodnost. Slava jim!

Jelka Kadunc,
učenka 5. razreda,
Šenčur

MODA

Lep volnen komplet

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Kurirji na skritih stezah

117

Partizani niso imeli pošte, brzojava in telefona. Zato so morali vso partizansko pošto, povelja in sporočila, časopise in knjige prenašati peš kurirji. Njihove poti so vodile preko gora in rek, mimo nemških zased na cestah in ob železnicah, v snegu in dežju, v mrazu in v vročini, ko je planinsko sonce razbelilo kamenje. Zanje ni bilo počitka...

178

Kurir Tone je bil eden najbolj znanih kurirjev na Gorenjskem. Vedno je našel javko, vselej se je izmuznil mimo nemških zased; vedel je, kje je treba preko Save, poznal je pota nemških patrolj in znal se jim je izogniti. Kajti kurir se nikoli ni smel spustiti v boj s sovražnikom — zanj je bilo najvažnejše, da o pravem času in v prave roke odda pošto

179

Tistega dne bi bil moral dvakrat prečkati cesto na svoji poti. Ceste so bile za kurirje kot žične ovire: ob cestah so prežale nemške zasede s strojnimi na drzne kurirje... Tone se je ustavil v grmovju nad cesto in se razgledal naokoli. Vse je bilo mirno, nikjer nikogar. Z naglimi koraki je smuknil preko ceste in že je spet izginil v gostem rastju

180

Še enkrat je moral čez širok bel trak. Spet je pozorno oprezoval, po tem pa skočil na cesto. Še meter do gozda na drugi strani, ko je izza ovinka zaropotala strojnica. Divje se je pognal v gozd. Ampak že po nekaj korakih ga je zapeklo v nogi. Zadeli so ga! Gotovo me bodo sledili — je pomislil. Brez oklevanja se je spustil v potok in naprej po njem

šport - šport - šport - šport - šport

Mladina Kranja se vsestransko pripravlja na 5. mladinski festival, ki bo v dnevih od 22. do 24. maja. Skupine mladincev udarniško urejajo športna igrišča, pri Pokojniškem zavodu na Žuljarji pa bodo zgradili novo roketno igrišče (na sliki).

Spomini mladincev z dosedanjih festivalov »Bratstvo-enotnost« so nepozabni. Mladinci, ki so bili lani v Prištini na festivalu prav gotovo že nestrpnost pričakujejo letošnjega srečanja v Kranju.

EKONOMIJADA BO V KRANJU
Pred nedavnimi so se vrnili iz Koprca dijaki kranjske Ekonomske šole, ki so se udeležili letošnje ekonomijade. Na tej manifestaciji ekonomskih šol Slovenije so tekmovali v raznih športnih panogah. Na posvetovanju, ki je bilo v okviru ekonomijade, so sklenili, da bodo odslej tem prireditvam priložili tudi kulturno-umetniške programe. Kranjska ekonomska šola se v močni konkurenci ni najboljše uveljavila in si deli predzadnje mesto. Naslednja ekonomijada bo v Kranju.

Igor

JESENIŠKI KEGLJAČI V ZAPADNI NEMČIJI

V okvir številnih prireditev v počastitev 90 letnice Železarne Jesenice spada tudi nedavno gostovanje jeseniških železarjev-kegljačev v Zapadni Nemčiji. Za prvo-majске praznike so izvedli prijateljsko povratno srečanje v Ans-

TEKMOVANJE LOVCEV V STRELJANJU

Okrajna lovska zveza Kranj se preteklo nedeljo organizirala strelsko tekmovalje lovskih ekip z lokalniško puško. Nastopilo je 18 tričlanskih ekip, med katerimi je prvo mesto osvojila Lovska družina Jesenice z 236 krogi. Pri posameznikih pa je bil prvi Alojz Laknar z 87 krogov.

BRZOTURNIR ŠD KRANJ

V četrtek je bil v prostorih ŠD Kranj redni mesečni nagradni turnir. V dvokrožnem tekmovalstvu je tekmovalo 7 igralcev. Tokrat je presenetil Gril, ki je z Misjakom delil prvo in drugo mesto. Tretja in četrta sta bila Prelovšek in Kavčič.

-pj-

Nova društva „Partizan“ na Gorenjskem

Te dni je bila druga redna seja uprave Okrajne zveze Partizana, na kateri so obravnavali tekoče probleme. Največ govora je bilo o sodelovanju na letošnjem mladinskem festivalu Bratstvo - enotnost. Partizan bo na predvečer festivala priredil telovadno akademijo v Savskem logu, kjer bo nastopilo okoli 300 telovadcev iz vse Gorenjske in iz Ljubljane.

Ugotovili so tudi, da so priprave za zvezni zlet v Beogradu v polnem teku. Z Gorenjske se bo zleta udeležilo 500 tekmovalcev. V maju bosta na Gorenjskem še dva večja nastopa, in sicer v Križah in Trzinu. V Škofji Loki pa bo večji nastop 7. junija v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ. Nastopi-

TRŽIČ SE VEDNO V VODSTVU

V nedeljskem, XVI. kolu nogometnega prvenstva Gorenjske so bili doseženi naslednji rezultati: Bratstvo : Tržič 0:1, Triglav II : Prešeren 3:0, Partizan : Bled 10:2 in Mladost : Bohinj 3:0 v. o. V vodstvu je še vedno Tržič z 29 točkami pred Partizanom iz Loke s 27 točkami. Sledijo: Planika 25, Bled 16, Bratstvo 13, Mladost 8, Prešeren 7 in Bohinj 4 točke. Izven konkurence je Triglav II doslej zbral 14 točk.

TRIGLAV : MLADOST 70:43

Preteklo nedeljo sta se na kranjskem telovadišču pomerila atletska kluba kranjskega Triglava in stražiške Mladosti. Nastopili so v 7 disciplinah. Atleti Mladosti so bili Kranjčanom zelo borbeni nasprotniki. Posebno se je odlikoval mladi Arh, ki je zmagal kar v treh disciplinah. Pri Triglavu pa sta bila najboljša Florjančič (tek na 1000 m) in Rakovič (skok v višino).

Rezultati: 100 m: Arh (Mladost) 11,9; 2. Skumavec (Triglav) 12; 300 m: 1. Arh (Mladost) 29,2; 2. Ilc (Triglav) 30,1; 1000 m: 1. Florjančič (Triglav) 2,40,5; 2. Hafner (Triglav) 2,53,7; 4 krat 100 m: 1. Triglav 49,1; 2. Mladost 50,7; **daljina:** 1. Arh (Mladost) 5,94; 2. Polka (Mladost) 5,69; **višina** 1. Rakovič (Triglav) 170 cm; 2. Juvan (Triglav) 160 cm; **krogla** 6 kg: 1. Blenkuš (Triglav) 13,58 cm; 2. Kalan (Triglav) 13,20.

rr

V KRANJU ZBRANIH 3 MILIJONE DINARJEV

Štab za zbiranje sredstev za gradnjo športnih objektov v Kranju, je zadnje dni dosegel že lepe uspehe. Doslej je zbral 3 milijone dinarjev. Pričakovati je, da bo v prihodnjih dneh vsota precej večja in da bo akcija štaba povsem uspeša.

MODELARJI ZA POKAL STANETA ŽAGARJA

Preteklo soboto in nedeljo je bilo na Bledu in v Lescah tekmovalje modelarjev za pokal Staneta Žagarja. Tekmovalje sta pod pokroviteljstvom ZB občine Kranj priredila Aeroklub Kranj in ALC Lesce. V ekipni oceni so zbrali največ točk Kranjčani s 4680 točkami pred Blejčani s 3912 točkami.

PARTIZAN : MLADOST B 20:8 (6:4)

V prvenstvenem srečanju Gorenjske roketne podzveze je v nedeljo Partizan iz Trziča doma premagal drugo moštvo kranjske Mladosti z rezultatom 20:8 (6:4).

— V predtekmi so pionirji Mladosti z boljšo igro odpravili sovratnike iz Trziča s 15:12 (6:6). Tudi druga ekipa članic Mladosti je bila boljša od Trzičank — Kranjčanke so zmagale s tesnim rezultatom 11:10 (5:4). Za Mladost je bila najuspešnejša Jankovičeva, ki je 8-krat zatresla mrežo.

OB 40-LETNICI KPJ DA NE POZABIMO!

Maj je poln dogodkov iz revolucionarnega oziroma delavskega gibanja v naših krajih. Skladno s tem je v tem mesecu na programu tudi vrsta različnih prireditev. Prebivalci slehernega kraja žele dostojno zabeležiti take pomembne dogodke, ki jih navdajajo s ponosom.

Med drugim se po naših krajih v tem mesecu spominjajo tudi sledečih dogodkov:

Pomladi 1931 je bila ustanovljena partijska celica na Dobravi pri Kropi, ki jo sestavljajo Stane Žagar, Ivan Križnar in Jože Resman. Partijska celica ima okoli sebe tudi nekaj kandidatov in simpatizerjev.

Maja 1934 so jeseniški kovinarji pod vodstvom KP iz solidarnosti do stavkajočih trboveljskih rudarjev prekinili koncert godbe na pihala. Sporazumaški voditelji iz vrst socialdemokratov nastopajo proti temu, podpira jih tudi vodstvo podjetja, ki dela na tem, da krši kolektivno pogodbo. Delavci jim očitajo izdajstvo proletariata. Boj med levico in desnico se vedno bolj zaostrojuje. Ta borba je dala delavskemu pisatelju Toneu Cufarju pobudo, da je napisal dramo »Polome«, ki je bila 10. maja 1934 igrana na jeseniškem delavskem odru. Ta drama razgalja lažne delavske voditelje. Ti so se nato dvignili proti Cufarju in napravili vse, da ga kot književnika onemogočijo.

15. 5. 1935 je izbruhnila stavka v tovarni »Veriga« v Lescah, ker vodstvo podjetja ni hotelo ugoditi delavskim zahtevam. Stavka je trajala do 5. junija 1935. V tej stavki so se aktivno udeleževale tudi delavske žene. Ves čas stavke so držale dnevno stražo. Podjetje je bilo prisiljeno ugoditi delavskim zahtevam.

15. maja 1936 je prva Okrožna partijska konferenca za okrožje Jesenice na Boštjanovem kopišču na pobočju Jelovice nad Fajfo. Vodil jo je tovariš Stane Žagar, prisotni pa so bili: Ivan Bertonec, Johan, Ivan Križnar, Slavko Federle, Alojz Justin, Jože Jan, Justin Azman itd. Na tej konferenci so analizirali politično situacijo okrožja Jesenice in sprejeli sklepe, da si morajo partijske organizacije prizadevati za čimvečji vpliv na delavske množice. Komunisti naj se aktivno vključijo v politične, kulturne, prosvetne in športne organizacije in naj tam uresničujejo partijsko linijo in se uveljavljajo.

Maja 1941 je bil ustanovljen Vojno revolucionarni komite za okrožje Jesenice, ki so ga sestavljali: Jože Gregorčič, Polde Strazišar, Alojz Hrovat, Ivan Bertonec in Jože Azman. Vojno revolucionarni komite za okrožje Kranj pa so sestavljali: Franc Vodopivec, Franc Mrak, Nartnik, Rudi Papež in Jože Janežič.

15. maja 1941 je odšel prvi partizan Jože Fink, član KP, v ilegalo. Vneto je deloval za zbiranje orožja ter organiziranje NOB.

Maja 1941 je bila v Trzinu ustanovljena OF. Predsednik odbora je bil tovariš Jože Ster.

Maja 1943 je bil posvet političnih delavcev s področja Trziča na Bistriški planini. Obravnavali so organizacijo dela na terenu in mobilizacijo v NOV. Prisotni: tovariš Kavčič, Bertonec, iz Trziča pa med drugimi tovariš Peraič.

14. maja 1944 je bila Pokrajinska konferenca zbora komunistov na Mosteh na Jelovici. To konferenco je vodil sekretar Pokrajinskega komiteja Bogdan Osolnik, prisostvovali so ji tudi tovariš Boris Kraigher, Avbelj Viktor, Lidiya Sentjurs in Hribar Janez.

Glasnik

Naročilnica

Ime in priimek

stanujoč (točen naslov)

pošta

naročam »Glas Gorenjske«

in prosim, da mi ga začnete pošiljati dne

Naročnino bom poravnal takoj po prejemu položnice.

Opomba: Navedite, kaj Vam najbolj ugaja v časopisu in o čem želite, da bi več pisali

dne

(podpis)

ROMAN
II. del
27

VIGENET

Mimi
Malenšek
Konič

»Kako čedno dekletce.« In nato: »Ali me poznaš?« Odkimala je. Z velikimi, plašnimi očmi je strmela v tujo ženo — toda v stanovanju je bilo toliko tujih ljudi, da je to ni več kdovekaj razburjalo. Teta Ana je razumevajoče prikimala, ko je zvedela, da je otrok ne pozna in zamišljeno rekla:

»Mi sorodniki smo se res močno odtujili drug od drugega. Kaj pa bo zdaj s teboj, dekletce?«

Vida tudi tega ni vedela. Oglasila se je debela hišnica in rekla, da jo bodo po pogrebu odpeljali v sirotišnico. Ana je zmajala z glavo.

»Jaz te bom vzela,« je rekla naposled.

Tu se je nit spomina pretrgala. Vida je pozabila na materin pogreb in na ljudi, med katerimi je prej živela. Spominjala pa se je, kako jo je Ana pripeljala k Gašperinu in da so nekaj dni pozneje pripeljali materino pohištvo in ga postavili v sobico, v kateri je Vida zdaj spala. Vse je ostalo, kakor so razpostavili takrat. Še zmeraj je bila v kotu materina stara postelja z obledelim rožastim pregrinjalom, obrobjenim z resicami, nizka komoda, omara za obleko in v predalih nekaj drobnarij, ki jih je včasih jemala v roke, da bi se spominjala matere. Oče pa je utonil v njenem spominu, kakor bi ga nikoli ne bilo.

Tako so prvič odločili, kako bo potekalo njeno življenje in tudi potlej ji nikoli ni bilo treba sami odločati. Ana ji je kupovala obleke in jo privajala delu in Vidi se je zdelo, da je tako najbolje. Ničesar ni pogrešala. Dominik se ni mnogo menil zanjo. Ko je bila še otrok, ji je včasih dal denarja in jo poslal po cigarete, sicer pa se je leta in leta zdelo, da je sploh ne zapaža. Pozneje, ko je odrasla, je začel gornjati, čemu ji Ana kupuje obleke,

kakršne nosijo dekleta iz bogatih hiš, očital ji je, da jo razvaja. Ana se je temu prizanesljivo smehljala, kakor da se ji ne zdi vredno odgovarjati. Pavle se je spočetka rad igral z njo, pozneje, ko je odrasla, pa jo je malone preziral, kot bi mu bila zoprna. Potem pa sta se spet zblížala. Skupaj sta hodila k vajah na nastope na odru. Vida ga je neopazno začela vpletati v svoje sanje o prihodnosti in postajala je vsa zbegana, kadar se ji je preveč domače približeval. O teh svojih sanjarijah se je prvič zavedla, da je sirota in da bo morala nekoč zapustiti hišo, v kateri je odrasla. Dušila je svojo ljubezen in včasih se ji je sami zdelo, da je siloma zakrnela v svojem srcu prav tisto, kar bi se moralo razcveteti. To je počela iz strahu pred Dominikom. Vedela je, da bi je ne maral videti v hiši kot snaho. Zdaj pa, ko se je vse tako čudno zapletlo, je mogla samo prepustiti Pavlu, da bo odločil, kaj bo z njo v prihodnje.

Zdrznila se je, ko je potrkalo na vrata in se hkrati razveselila. Zdrsnila je k vratom in odrinila zapah. Fant je stopil noter.

»Govoril sem z mamo,« je rekel in se ji nasmehnil v prestrašene oči.

»Jezus!« je vzdrhtelo dekle.

Ujel je njeno vročo roko v svojo in jo trdno držal. »Ne bodi plašna kot ptička. Mami je prav,« je rekel.

Trenutek pozneje jo je objel in jo vso zbegano in srečno privel k sebi. Vida je hkrati jokala in se smejala. Potem pa je spet postala plašna kot srna: na hodniku so zapeli težki, znani koraki. Dominik je šel čez mostovž.

»Rad bi, da bi zdajle pogledal noter,« je izzivalno glasno rekel Pavle.

Koraki so se za trenutek ustavili, toda Dominik ni pritisnil na kljuko. Kmalu nato sta mlada slišala, kako so zaškrpala vrata njegove kamre. Spogledala sta se in se malce negotovo nasmehnila drug drugemu.

Naslednji dan je Ana Dominiku previdno povedala, da se je Pavle odločil vzeti Vido. Naletela je slabo, a vendar bolje, kot bi bila, če bi Dominik ne bil neprespan in truden od popivanja prejšnji večer. Zdelo se je, da mu stvar ne gre preveč do živga. Samo pogledal je Ano s krvavo-podplutimi očmi in zamrmral:

»Ne kvasi praznih! Zdi se mi, da si znorela, stara.«

Ni se dala ugnati in je rekla:

»Polnoleten je. Kako mu boš ubranil? Lahko se oženi brez tvojega dovoljenja.«

»Samo poskusi naj,« je preteče zamrmral Dominik. Potem je vstal in odšel iz sobe, kakor bi hotel pokazati, da je s tem stvar zanj opravljena.

Ana, ki je bila pripravljena na boj, je razočarano gledala za njim. Čutila je njegovo okrutno voljo, ki jo bo težko upogniti. Naravnost želela si je, da bi se spustil v prerekanje, ker je upala, da bi ga tako naposled le ugnala, on pa nič! Kakor bi vse skupaj ne bilo vredno besede!

Naslednje dni je spet poskušala z njim govoriti o Pavlovi ženitvi, on pa je nikoli ni poslušal do konca. Zavračal jo je na kratko in kakor bi njenih besed ne imel za resne. Ana je izgubljala potrpljenje in zaupanje, začela se je vznemirjati. Dominiku je uporno zatrjevala, da se Pavle lahko oženi tudi proti njegovi volji, v resnici pa se je tega bala. Kakor zažari oglje, če pometeš z njegovega pepela, tako so v njej oživljali spomini na dogodke pred skoraj petindvajsetimi leti. Z Dominikom sta ležala v kamri, prsi so mu pale kot kovaški meh, in je rekel: »Tega ne bom mogel prenesti... Ne vem, kaj se lahko zgodi!« Predolgo ga je poznala, da bi ne vedela, kako je v bistvu ostal stari. Morebiti je zdaj celo bolj svojevoljen in brezobziren, kot je bil v mladosti. Če bi Pavle hotel izsiliti ženitev, bi se Dominik pokazal takega, kot je v resnici. Ako bi s sinom trčila drug ob drugega... ne, ne! Treba mu je prigovarjati, preprositi ga in ga pripraviti do tega, da se bo vdal.

